

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ

Forum για θέματα Ρομά στη Δυτική Αττική
3^η Συνάντηση 2015 (8-9-2015, Ελευσίνα)

**«Σχολική ένταξη των παιδιών Ρομά: Δράσεις
φορέων, προβλήματα και προοπτικές στη Δυτική
Αττική**

**Δυτική Αττική και Τσιγγάνοι:
Το πλαίσιο προσέγγισης
της Αντιπεριφέρειας Δυτικής Αττικής**

ΤΟΥ
Γιάννη Βασιλείου
Αντιπεριφερειάρχης Δυτικής Αττικής

Το θέμα της συμβίωσης με τις κοινότητες και τους πληθυσμούς τσιγγάνων - Roma στη Δυτική Αττική, είναι γνωστό ότι για πολλούς και διάφορους λόγους ταλανίζει τους κατοίκους της περιοχής και τους Δήμους.

Από την πρώτη στιγμή ανάληψης των καθηκόντων μας θέσαμε τις βάσεις για μια συστηματική εργασία στο εν λόγω θέμα, ενταγμένη στη γενικότερη περιφερειακή στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των τσιγγάνων ενάντια σε επιφανειακές, στερεοτυπικές, ακόμα και σκόπιμες προσεγγίσεις παραπληροφόρησης επί των θεμάτων Roma.

Η ενασχόληση μας με τα προβλήματα των Roma, πέρα των απόψεων περί ισοτιμίας που έχουμε όλων των πολιτών ήταν και υποχρεωτική, αφού στη Δυτική Αττική της οποίας ο πληθυσμός ανέρχεται στους 161.000 μόνιμους κατοίκους, εκτιμάται ότι εδραιωμένοι και εποχικά μετακινούμενοι διαβιούν περίπου 30.000 τσιγγάνοι.

Οι περιοχές του Βλυχού Μεγάρων, των Νεοκτίστων Ασπροπύργου, της Νέας Ζωής Ασπροπύργου, της Λίμνης Άνω Λιοσίων και Ζεφυρίου και του Αγίου Ιωάννη Άνω Λιοσίων συγκεντρώνουν τη συντριπτική πλειοψηφία των εδραιωμένων τσιγγάνων, ενώ συγκεκριμένες χωρικές ενότητες χαρακτηρίζονται από στοιχεία γκετοποίησης και θύλακες ανομίας και παραβατικότητας.

Στις περιοχές Άνω Λιοσίων, Ζεφυρίου και Ασπροπύργου καταγράφονται από τους ερευνητές τα μεγαλύτερα προβλήματα συμβίωσης των τσιγγάνων με το υπόλοιπο πληθυσμό, αλλά και τα υψηλότερα ποσοστά συγκρούσεων εντός των ίδιων των τσιγγάνων.

Η κατάσταση αυτή που εξελίσσεται εδώ και πέντε σχεδόν δεκαετίες, απαιτεί σοβαρή πολιτική παρέμβαση.

Παρέμβαση που θα στηρίζεται σε ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, χαρτογράφηση του θεσμικού πλαισίου, κατάδειξη των κρίσιμων ζητημάτων, διαμόρφωση των στρατηγικών στόχων και κατάρτιση ενός επιχειρησιακού προγράμματος με συγκεκριμένα έργα και δράσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, πήραμε την πρωτοβουλία για τη λειτουργία ενός *Forum για θέματα Roma στη Δυτική Αττική*, προσπαθώντας να δημιουργήσουμε ένα δίκτυο με τους Δήμους, τους συλλόγους roma, τις δημόσιες αρχές και τις συλλογικότητες.

Ο στόχος είναι να οικοδομηθεί ένας *μηχανισμός διαβούλευσης, ανατροφοδότησης και προώθησης παρεμβάσεων* για θέματα που αφορούν άμεσα τους τσιγγάνους και έμμεσα όλη την τοπική κοινωνία.

Από τις πρώτες συναντήσεις μας με τους τσιγγάνους αλλά και με εκπροσώπους των Δήμων και των συλλόγων, το θέμα της σχολικής

ένταξης και ευρύτερα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, φάνηκε να συγκεντρώνει ιδιαίτερη σημασία ως στοιχείο - κλειδί για την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού κεφαλαίου των τσιγγάνων, τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, την επίτευξη αρμονικής συμβίωσης με τους μη τσιγγάνους και συνολικά την προώθηση βιώσιμων λύσεων από-γκετοποίησης στη Δυτική Αττική.

Από την άλλη πλευρά, και παρά την αναγνώριση ότι μόνο μέσω του σχολείου θα έχουμε πραγματικά αποτελέσματα αναβάθμισης της ποιότητας ζωής των τσιγγάνων, συχνά η διαδικασία της εγγραφής και φοίτησης τσιγγάνων στα σχολεία συναντά κατά καιρούς εμπόδια: Αντιδράσεις, δυσανεξία για την πλειοψηφία παιδιών τσιγγάνων σε κάποια σχολεία, αμφισβήτηση για την ύπαρξη λειτουργικών προϋποθέσεων ομαλής ένταξης και φοίτησης των τσιγγάνων μέχρι και ανοιχτές ρατσιστικές στάσεις από κάποιες ομάδες πολιτών, πολλές φορές προερχόμενες από πληθυσμούς που και οι ίδιοι βιώνουν ρατσισμό και αποκλεισμό.

Επιπρόσθετα, η ίδια η κατάσταση πολλών τσιγγάνων στη Δυτική Αττική που διαβιούν σε συνθήκες κοινωνικού και χωροταξικού αποκλεισμού, δεν επιτρέπει την οικοδόμηση μιας σταθερής και ουσιαστικής σχέσης πολλών παιδιών τσιγγάνων με το σχολείο και την ευρύτερη κοινότητα.

Ο εξαιρετικά υψηλός δείκτης αναλφαβητισμού των ενηλίκων τσιγγάνων αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στη σχολική ένταξη των ίδιων των παιδιών τους, αφού δεν μπορούν να προσφέρουν την απαιτούμενη στήριξη στο σπίτι, ενώ η φροντιστηριακή τους στήριξη συναντά εμπόδια οικονομικά αλλά και κοινωνικά.

Όταν στη Δυτική Αττική η εγγεγραμμένη ανεργία είναι στο 30%, στους πληθυσμούς των τσιγγάνων μπορεί να υπερβαίνει το 60-70%, στοιχείο εξαιρετικά αρνητικό για τη συνέχεια διασφάλισης ενός ελάχιστου αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης που θα επιτρέψει και τη σταθερή σχέση των παιδιών των τσιγγάνων με το σχολείο.

Άρα το θέμα της εργασίας των ενηλίκων τσιγγάνων είναι μείζον για τη διευκόλυνση της σχολικής ένταξης των παιδιών.

Το θέμα της σχολικής ένταξης των παιδιών τσιγγάνων, ως πολυσύνθετο και πολύπλοκο πρόβλημα που επηρεάζεται από ποικιλία παραγόντων, δεν μπορεί φυσικά να αντιμετωπιστεί ούτε με κραυγές ούτε με ευκαιριακές παρεμβάσεις.

Απαιτεί μια συνέργεια και σύμπραξη των ενδιαφερόμενων φορέων με κινητοποίηση των πόρων που διαθέτει ο καθένας, έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια κρίσιμη μάζα παρεμβάσεων σε περιοχές προτεραιότητας, με σκοπό την ανάσχεση της τάσης γκετοποίησης.

Σχολεία, σύλλογοι γονέων, πανεπιστήμια, φορείς της κοινωνίας των πολιτών, τοπική αυτοδιοίκηση και δημόσιες αρχές οφείλουν να συμμετέχουν σε κατά τόπους οριζόντια δίκτυα συνεργασίας, ώστε να υπάρχει η όσο το δυνατόν καλύτερη προετοιμασία των σχολικών κοινοτήτων και των παιδιών τσιγγάνων.

Οφείλουν να αποφεύγουν έναν ιδιότυπο «πόλεμο» μεταξύ τσιγγάνων και μη τσιγγάνων που εν τέλει οδηγεί σε παγιοποίηση της υφιστάμενης κατάστασης.

Η Αντιπεριφέρεια Δυτικής Αττικής, στο πλαίσιο συνεργασίας μας με τους Δήμους και άλλους φορείς ασχοληθήκαμε και με τη δυνατότητα χρηματοδοτικής στήριξης κάποιων παρεμβάσεων στη Δυτική Αττική που αφορούν τις κοινότητες των Ρομά.

- ✓ Στο πλαίσιο λοιπόν του στρατηγικού σχεδίου ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ2020+, εντάξαμε μια πρώτη σειρά δράσεων στο πρόγραμμα εκτελεστέων έργων της Περιφέρειας που θα χρηματοδοτηθούν από ίδιους πόρους.
- ✓ Στα Μέγαρα στηρίζουμε την επικαιροποίηση κοινωνικής έρευνας και την υλοποίηση προγραμμάτων απόκτησης γνωστικών δεξιοτήτων σε ενήλικες Ρομά και ανάδειξη κάποιων πολιτιστικών αγαθών τους.
- ✓ Στην Ελευσίνα στηρίζουμε πρόγραμμα αντιρατσιστικής εκπαίδευσης.

- ✓ Στο Ζεφύρι και τα Άνω Λιόσια τη λειτουργία και τον εμπλουτισμό με απαραίτητο εκπαιδευτικό υλικό, του Δημοτικού Κοινωνικού Κέντρου για Ρομά.
- ✓ Στον Ασπρόπυργο τη λειτουργία Κέντρου Κοινωνικής Παρέμβασης για ευάλωτες ομάδες.
- ✓ Επίσης δρομολογούμε τη λειτουργία Γραφείου Στήριξης Ρομά για όλη τη Δυτική Αττική και σχετικού Παρατηρητηρίου, στοχεύοντας στην οριζόντια διάχυση των θεμάτων Ρομά σε μια σειρά δημοσίων υπηρεσιών και υπηρεσιών κοινής ωφέλειας όπως πχ. θέματα αδειοδοτήσεων, θέματα κοινωνικής πρόνοιας, κατάρτισης.
- ✓ Στο πεδίο της διευκόλυνσης της μεταφοράς μαθητών με μισθωμένα οχήματα της περιφέρειας επιτύχαμε πέρσι με την συνδρομή των ίδιων των τσιγγάνων και των διαμεσολαβητών την απρόσκοπτη μεταφορά τους.

Η έλλειψη νόμιμης πρόσβασης νοικοκυριών τσιγγάνων στο δίκτυο ηλεκτροδότησης αντιμετωπίζεται, ως ένα βαθμό, μέσω της παροχής ευνοϊκότερης ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών και την προώθηση ανάλογης πολιτικής και στη σύνδεση ή επανασύνδεση στο δίκτυο. Μέτρα που αφορούν βέβαια το σύνολο των συμπολιτών μας με ανάλογες ανάγκες και όχι μόνο τους τσιγγάνους.

Παραμένει βέβαια ανοικτό το θέμα της στεγαστικής αποκατάστασης των τσιγγάνων που διαβιούν σε συνθήκες αστεγίας, ζήτημα για το οποίο απαιτείται ένα νέο ολοκληρωμένο πρόγραμμα από την κεντρική διοίκηση.

Στο πεδίο της δημιουργίας γεφυρών επικοινωνίας και συνύπαρξης, προωθούμε την οριζόντια διάσταση των θεμάτων Ρομά σε τομείς, όπως ο πολιτισμός, η διανομή επισιτιστικής βοήθειας, η ενημέρωση των συλλόγων, η πολιτική προστασία.

Για πρώτη φορά στην ιστορία των πολιτιστικών εκδηλώσεων της Δυτικής Αττικής θα υπάρξει συμμετοχή εκπροσώπων τσιγγάνων στο

πολιτιστικό φεστιβάλ της περιοχής που οργανώνει τον Οκτώβριο η Αντιπεριφέρεια, όπου συμμετέχουν όλοι οι πολιτιστικοί σύλλογοι των Δήμων της Δυτικής Αττικής.

Επίσης προγραμματίζονται και δυο ανοικτές θεατρικές παραστάσεις σε περιοχές διαβίωσης τσιγγάνων στα Μέγαρα και στο Ζεφύρι που θα πραγματοποιηθούν τον τρέχοντα μήνα.

Τέλος, ολοκληρώθηκε η περιφερειακή στρατηγική για την κοινωνική ένταξη και την αντιμετώπιση της φτώχειας, μέρος της οποίας περιλαμβάνει την ειδικότερη στρατηγική για τους τσιγγάνους με άξονες δράσεων την πρόσβαση σε βασικά αγαθά, την υγεία, την πρόνοια, την κατάρτιση, τη βελτίωση υποδομών στις περιοχές διαβίωσης των τσιγγάνων, την εκπαιδευτική ένταξη, τη στήριξη πρόσβασης σε προγράμματα απασχόλησης και κοινωνικής επιχειρηματικότητας, και την ενίσχυση του κοινωνικού πλουραλισμού.

Αγαπητοί φίλοι,

Εάν η Περιφέρεια Αττικής και ειδικότερα η Αντιπεριφέρεια Δυτικής Αττικής αντιμετώπιζε τα ζητήματα μέσα από τη στενή γραφειοκρατική οπτική των τυπικών αρμοδιοτήτων της, τότε δεν θα είχε πολλά να πει και θα είχε ακόμα λιγότερα να πράξει.

Αντίθετα:

- ✓ Επειδή δεν είμαστε οπαδοί των προβλημάτων που απλώς καταδεικνύουμε τα κακώς κείμενα και τις ευθύνες των άλλων, και
- ✓ Επειδή έχουμε γνώση των αιτιών και της πολυπλοκότητας της γκετοποίησης των τσιγγάνων στη Δυτική Αττική με τραγικές συνέπειες για την ποιότητας ζωής όλων μας,

Γι' αυτό και πιστεύουμε ακράδαντα ότι υπάρχουν δυνάμεις που δρουν στην κοινωνία μας υπέρ των βιώσιμων λύσεων.

Αυτές τις δυνάμεις οφείλουμε να αναδείξουμε και να υποστηρίξουμε, έτσι ώστε να αντλήσουμε μεθόδους και παραδείγματα παρεμβάσεων για επόμενες ενέργειες και δράσεις.

Ακριβώς αυτός είναι ο βασικός σκοπός της σημερινής συνάντησής μας.

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών, η Ιερά Μητρόπολη Ιλίου, η αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία ΑΝΤΙΡΡΟΠΟΝ και ο φορέας ανάπτυξης κοινωνικού κεφαλαίου ΚΛΙΜΑΚΑ θα μας παρουσιάσουν την εμπειρία τους από την εφαρμογή προγραμμάτων στήριξης της σχολικής ένταξης των τσιγγάνων στη Δυτική Αττική.

Θα μας δώσουν λοιπόν την δυνατότητα για μια ευρύτερη συζήτηση στο εν λόγω θέμα, και την άντληση εκείνων των συμπερασμάτων που μπορούν να ενισχύσουν επόμενες δράσεις και ενέργειες, αλλά και να συμβάλουν σε ένα θετικό κλίμα στις τοπικές κοινωνίες επίλυσης των συγκρούσεων προς αμοιβαίο όφελος.

Για το λόγο αυτό έχουν κληθεί να συμμετέχουν σήμερα και οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων από περιοχές της Δυτικής Αττικής με σημαντική παρουσία τσιγγάνων στα σχολεία, αλλά και οι σύλλογοι τσιγγάνων και οι σχολικοί διαμεσολαβητές που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

Κλείνοντας και πριν δώσω το λόγο στον κ. Παρθένη θα ήθελα να σας πω ότι το τελευταίο διάστημα πληθαίνουν οι επικοινωνίες για τα προβλήματα των Roma πολλών ενδιαφερόμενων στην περιοχή με την Αντιπεριφέρεια, και αυτό είναι ιδιαίτερα ελπιδοφόρο.

Σύλλογοι αλλά και φυσικά πρόσωπα δηλώνουν την συμμετοχή τους στην προσπάθεια προώθησης ενός άλλου μοντέλου προσέγγισης, πέρα από το κυρίαρχο πρότυπο της δαιμονοποίησης και ενίσχυσης της γκετοποίησης.

Φυσικά υπάρχουν και αντιδράσεις από ορισμένες πλευρές για την προώθηση αυτής της πολιτικής, που ναι μεν έχουν περιορισμένη εμβέλεια, όμως δεν πρέπει να μας αφήνουν αδιάφορους, ιδιαίτερα εάν συνδέονται με φασιστικές ή ρατσιστικές αντιλήψεις και απόψεις.

Η τάση όμως προσέγγισης του μοντέλου προσέγγισης με τους Roma που εμείς προτείνουμε και προωθούμε είναι πλέον ανεπίστρεπτη.

Με αυτήν την έννοια είναι ενθαρρυντικό ότι ομάδες κατοίκων που προέρχονται από περιοχές του Ασπρούργου με πολύ οξυμμένα προβλήματα διαπολιτισμικών συγκρούσεων είναι έτοιμοι να υποστηρίξουν, στα πλαίσια ενός ολοκληρωμένου προγράμματος, πολιτικές από-γκετοποίησης.

Ένα προοδευτικό δηλαδή πρόγραμμα που θα στηρίζεται και θα αντιμετωπίζει την αστυνομική, προνοιακή, κοινωνική, εκπαιδευτική, αλλά και πολεοδομική διάσταση του θέματος, έτσι ώστε, σε αντίθεση με τις πολιτικές που επικράτησαν όλα τα προηγούμενα χρόνια στην τοπική αυτοδιοίκηση στο θέμα των Roma, να επιφέρουν σύντομα ακόμα πιο απτά και βιώσιμα αποτελέσματα.